

lyel őket fogadni kell, írójuk minden léptenyomon feltűnő igazságszeretétél s tárgyilagosságánál fogva, másodsorban pedig azért, mert közvetlenül, vagy rövid idővel az elmondott események után vették papírra. Érdekeségük pedig annál nagyobb, mert szerzőjükben ritka nemes jellemű, igaz magyar hazafit ismerünk meg, a ki olyan politikai pártnak volt ugyan híve, a melynek eszméi eltértek a nemzet nagy többségének törekvéseitől, de tiszta hazafisága minden kérdésen felül áll. Szógyény-Marich László nemesak hivatalos állásánál, hanem belső meggyőződésénél fogva is az ó-konzervatív politikusok közé tartozott s jelleménél és tehetségeinél fogva előkelő szerepet vitt a magának köztük. Hazáját és királyát egyaránt szolgálta s a nemzet jövőjét csak e kettő teljes összhangjában látta biztosítottnak, az ősi alkotmány alapján. Bár a nemzeti közvéleménnyel felfogása nem egyezett, politikai ellenfeleinek rokonszenvét is meg tudta nyerni igazságszeretével, kötelelességtudásával és szeretetreméltó modorával. Ezért soha sem volt személye oly megtámadtatásoknak kitéve, mint pártja némely más tagjaié.

Emlékiratának most megjelent első kötete az 1836-iki évvel kezdődik, a mikor mint személynöki ítélmesternek része volt az akkori politikai pörök intézésében, melyek Lovassy László s az országgyűlési ifjúság egyéb tagjai, majd Wesselényi és Kossuth ellen indítottak s a vádlottak elítélésével végződtek. A mint azonban része volt az ítéletben, része volt 1840-ben az amnesztia kiszöklésében is, miáltal az országgyűlési pártok közötti nagyon is kielezett ellentétek elsimultak. Az amnesztia kihirdetése következtében az országgyűlésen támadt lelkesedést velős rövidséggel, de saját örömet is eláruló melegséggel írja le Szógyény: «Örömkönyvek ragyogtak a legkomolyabb arczokon, az egymástól oly távol álló pártvezérek kézzorításokkal vontak fátot a multra. Az ellenzék főbb emberei, mint Deák, Klauzál, Beyerdy, stb. becsülésükről és rokonszenvükről biztosítottak engem, sajnálkozásukat jelentvén ki a fölött, hogy ily módon Kossuth viszálly miatt nem közeledhettünk egymáshoz.»

1840-ben Szógyény a magyar udvari kancelláriához tanácsossá és referendáriussá neveztetett ki s e minőségben egybeként a könyvvizsgálatok és a hírlapok engedélyezésének ügye is ügyköréhez tartozott. E révén lényeges része volt Kossuth «Pesti Hírlap»-jának keletkezésében is; magának a kancellárnak felszólítására ő eszközölte ki a kancelláriánál az engedélyt a lapnak Kossuth szerkesztése alatti megindítására. A hivatalos körök azt remélték, hogy ily módon Kossuth cikkei cenzura alá kerülve, tollának szerintük veszélyes irányától kevésbé kell tartani. A következmények megmutatták, mily téves volt e felfogás s mily tehetetlen a cenzura Kossuth publicisztikai hatásának korlátozására. Ezt a feladatot tudvalegőleg a konzervatív politikusok közül a sajtó terén Desseffy Aurél vállalta magára «Világ» című lapjában. Hogy Desseffy Aurél fellépéséhez és hírlapírói működéséhez pártfelei mily reményeket fűztek, mutatják Szógyény emlékezései, melyek a hű barát szeretetével emlékeznek meg e férfiről, a kit korán elragadott a halál, mielőtt teljes hatását a nemzet közéletére kifejthette volna.

Semmi sem bizonyítja szebben Szógyény-Marich László igaz magyar érzületét, mint azok a sorok, a melyekkel arról a szerepléséről emlékezik meg, melyet mint a kancellária dietális referense az 1843—1844-iki országgyűlésnek a

törvények magyar nyelven való szerkesztése dolgában megszavazott javaslatai törvénynyé válása érdekében fejtett ki:

A magyar nyelv használatára vonatkozó törvényjavaslatot a kancellária nem pártolta egész terjedelmében, mert a nem magyar nemzetiségek részéről mutatózó ingerültség óvatosságra intett. Mint-hogy a magyar országgyűléseken alkotott törvények századokon át latin nyelven keltek, s csak 1836 óta jelentek meg latin és magyar szöveggel, a kancellária, kivált Horvátországra való tekintettel, idő-előttinek tartotta a tisztán magyar szövegre leendő áttérést. Kizárólag Metternich herceg érdeme, hogy az országgyűlésnek abbéli végzése, mely szerint a törvények ezentúl csak magyarul szövegeztessenek, jogerőre emelkedett. A miniszteri konferencián ugyanis határozottan sürgette, hogy a nyelv dolgában mindent, a mit az ország jogosan követel, egyszer és mindenkorra meg kell adni azért, hogy ezen kérdés tárgyalása, mely annyi keserűséget idézett elő, valahára befejeztessék. Metternich herceg ezen nézete a felség és a főhercegek által elfogadtatván, az ország ebbéli élénk óhaja még ezen országgyűlésen teljesült. Sok fáradságmalmnak és tapsztalt kellemetlenségeimnek leg-szebb jutalmát abban lelem, hogy az első, tisztán magyar nyelvű törvények a felség és a kancellár nevei mellett az én szerény nevem aláírását is magukon viselik.

Hogy az ő és hivatali főnöke, gróf Apponyi György kancellár nemzetes törekvései mily megítélésben részesültek az udvari körök részéről, ezt jellemzik azok a sorok, melyekkel 1846 november 14-ikén történt alkancellárrá való beiktatását leírja:

«Eskületélem után Apponyi kitűnő, nyomatékos magyar beszéddel íktatt be székembe, melyre én szintén magyar beszéddel válaszoltam; Apponyi beszédében és az én válaszómban az a megemlézésre méltó, hogy ezek voltak a kancellárián nem latin, de magyar nyelven elmondott első szónoklatok. Ezt mi, mint bevallott nemzetes érzésünk természetes következményét tekintettük. Miután én a kancelláriai tanácsülésben az előadás és tanácskozás alkalmával is kirekesztőleg magyarul szóltam és azt használtam — az expedíciókra nézve már a törvény rendelkezett — Bécsben pengétni kezdtek: dass Apponyi und Szógyény die ungarische Hofkanzlei magyarisiren. («Hogy Apponyi és Szógyény a magyar udvari kancelláriát magyarosítják»).

József nádorral főképp akkor jutott szorosabb érintkezésbe Szógyény, mikor 1844 deczembe-reben a helytartó-tanács alelnökévé neveztetett ki. Nagy lelkesedéssel nyilatkozik államférfiúi érdemeiről s a magyar nemzet iránti szeretetéről, arról a buzgóságról, melylyel nádori hivatalában a magyar érdekek előmozdítására törekedett.

Deák Ferencnek néhány igen érdekes nyilatkozatát őrizték meg az emlékiratok; köztük különösen jellemző az, melyet a cenzuráról mondott: «a cenzurának elvi ellensége vagyok s azért nem azt, a mit a cenzor töröl vagy eltilt, de azt, mi a cenzura létezése miatt nem iratik, sajnálom.»

A helytartótanácsnál nem egészen két esztendeig maradt Szógyény: a közben kancellárrá lett gróf Apponyi javaslatára 1846 októberében második alkancellárrá neveztetett ki, majd a következő év tavaszán első alkancellárrá. Mindjárt kineveztetése után nevezetes szerepe volt azokban a tárgyalásokban, melyek következményeképpen István főherceg kir. helytartóvá, majd később nádorrá lett.

Csakhamar összeült az 1847—48-iki országgyűlés, mely a nemzet életére való hatásában korszakalkotó fontosságú lett. Az adminisztrátori rendszer roppant heves támadások tárgya volt az ellenzék részéről s az e miatti elkeseredést az Apponyi kancellár által beterveztett engesztelő hangú királyi leirat, melyben Szógyénynek szintén volt része, nem bírta lecsillapítani. Az események mind fenyegetőbbé váltak. Közbejött az 1848-iki februári forradalom Párisban, mely Lajos Fülöp királyt ledöntötte trónjáról. Apponyi az események hatása alatt már-már fel akarta oszlatni a magyar országgyűlést, egyedül Szógyény emelte fel szavát az e tárgy-

ban tartott értekezleteken ez ellen a végső rendszabály ellen, a melyhez aztán nem is nyúltak.

Teljesen megváltoztak a viszonyok a bécsi forradalom kiütésére. Ez az esemény, mely Szógyényre nézve egészen váratlan volt, nagyon mély hatással volt a Pozsonyban tárgyaló magyar országgyűlésre, a melyben tudvalegőleg Kossuth és Batthyány befolyásának hatása alatt a távollévő király helyett a nádort felruházták a teljhatalmú királyi helytartósággal és sürgették a független felelős miniszterium alakítását. E követeléseknek az udvarnál való keresztülvitelére István nádor szavát adta s a sikerhez állását kötötte. Ő vezette az ez ügyben Bécsbe küldött országgyűlési küldöttséget. Állásponjtját kifejtette Szógyény előtt, midőn kijelentette, hogy «nem tartja lehetségesnek, hogy a magyar országgyűléstől, törvényes alakú kérelmére megtagadtassék az, mi az osztrák tartományoknak a bécsi utcai forradalom követelésére megadatott.»

Lajos főherceg elnöklete alatt értekezlet gyűlt össze, melyben Szógyény adta elő István nádornak az országgyűlés kívánságai teljesítését ajánló javaslatát, a maga részéről is pártolván azt. Eleinte nem sok hajlam volt erre az értekezlet tagjaiban; az ugyanaz nap este tartott második értekezleten azonban, melyben a nádor is részt vett, végre mégis elfogadtak mindent.

A magyar alkotmány népképviselői alapa való helyezésének kérdése ezzel el volt döntve s Batthyány kinevezetett miniszterelnökké. A miniszterium szervezése s egyéb részletkérdések azonban sok bajjal jártak a mindkét részről nyilvánuló bizalmatlanság miatt. E nehézségek elhárításában senkinek sem volt nagyobb része, mint Szógyénynek. Ez időben tanúsított hazafiságát legjobban jellemzi az a magatartás, a melyet Jellasicsnak horvát banná való kinevezése ügyében tanúsított. Ennek érdekében az indítványt az 1848 márczius 21-ikén tartott konferencián báró Jósika Samu erdélyi kancellár tette meg, a nélkül, hogy Jellasicsot kellően ismerte volna, külső, az illyr párttól eredő befolyások hatása alatt. Szógyény erőlyesen kikelt ez indítvány ellen, hangoztatva a hagyományos politikát, «hogy a báni méltóság ne nacionalis horvátokra, hanem tekintélyes, Horvátországban birtokos magyarokra bizesék», a mi akkor, az illyr izgatások idejében, kétszeresen fontos volt. A következményeiben végzetes kinevezést azonban megakadályoznia nem sikerült, érveire nem hallgattak.

Nagy közvetlenséggel írja le az emlékirat a népképviselői törvényjavaslat szentesítése ügyében Ferenc Károly főherceg elnöklete alatt 1848 április 8-ikán tartott s eredménytelenül végződött tanácskozást s azután így rajzolja az értekezlet után történeteket:

Mindnyájan felkelvén, még egy ideig a főherceg szobájában vele és egymás közt beszélgettünk. Míg ezek így történtek, Ferenc Károly főherceg leg-idősb fia: Ferenc József főherceg jött be s atyjával Zsófia főhercegnővel megbeszélésről (úgy látszik nem a fenforgó tárgyra vonatkozólag) néhány szót váltott.

A fiatal főherceg látására az öreg Cziráky Antal Mózes annyira megindult, hogy sirva fakadván, Ferenc Károly főherceg lábához akart borulni, esedezvén neki, hogy az épen kiment fiatal főherceg kedvéért is, kiben a monarchia minden reménye összpontosul, engedjen most, midőn minden ellentállás hasztalan lenne. Ne engedje a dolgokat tőrsére kerülni, mivel az országgyűlés mostani hangulatában, az ország egysége miatt való félelmében a kérelem megtagadásában az alkotmány megsértését látná. Ugyanazon okból jelenttem ki én is, hogy ezen tagadó választ s illetőleg az országgyűlést feloszlató leiratot nem írnam alá. Ha a felség ehhez állhatatosan ragaszkodnék, ebből okvetlenül az országgyűlésnek eredmény nélkül eloszlátása következék. Már pedig ebben láttam én a legfelsőbb

körök akkori gyengesége és határozatlansága mellett a legnagyobb veszedelmet.

Ezen nyilatkozatok a főherceget gondolkozóba ejtették. A konferencia tagjait azzal bocsátotta el, hogy a dolgot még meg fogja fontolni; engem meg felszólított, hogy egy ideig várakozzam.

Éjfélfel járt az idő. Oly gyönyörű meleg áprilisi este volt, hogy a főherceg szobája ablakait kinyitván, a nyitott ablakon át hallottuk (Lajos főherceg, Ferenc Károly főherceg és Szógyény) a fülhasító lármát, melyet — mint utóbb megtudtam — a bécsi aula részéről Taaffe gróf igazságügyi miniszternek rendezett macskazene okozott.

Negyedórákon át ültünk a főhercegekkel nagy néha egy-egy szót szólna. Ismételve előhoztam a megtagadás esetleges sulyos következményeit. de mindannyiszor ugyanazon szilárd elhatározottsággal találkoztam.

Miután az új államrend létesítésében közreműködött, Szógyénynek jutott a feladat, hogy a kancelláriát feloszlassa. Egy ideig még Bécsben maradt s széleskörű tapasztalataival sok hasznos tanácssal szolgált hol az udvarnak, hol a magyar minisztereknek, különösen herceg Esterházy Ő Felsége személye körüli miniszternek, azután hazament csoóri birtokára, a magánéletbe. Aggodalommal s hazafíúi bánattal nézte a mind veszedelmesebbre forduló eseményeket. Szerepet ezekben nem vitt, még értesülései is nagyon hiányosak voltak, mert falusi magányába hírlapok ritkán jutottak s így legfeljebb ha magánlevelekből, vagy Pestről jövő ismerősök elbeszéléseiből értesült az eseményekről. Az emlékiratok első része 1848 december 2-ikával végződik, a mely napon Ferdinánd király lemondott s helyébe Ferenc József főherceg lépett a trónra.

Az emlékiratok nyugodt tárgyilagossággal, tömören adják elő az eseményeket, melyekben írójuknak oly nagy része volt. Lapidáris stílusukon azonban nem egyszer áttör a hazaszeretet melegsége, az irónak az események egyik-másik szereplője iránt érzett szeretete, lelkesedése s látni engedi az emlékiró tiszteletreméltó, nemes egyéniségét. A most megjelent első kötet, melyhez bő okleveles függelék van csatolva, a leg-élénkebb várakozásokot kelti a további részek kiállításba helyezett kiadására vonatkozólag.

*

Idősb Szógyény-Marich László emlékiratainak most megjelent kötetéhez mellékelve van szép színes nyomtatban az emlékiró arcképe, melyet másolatban mi is közlünk mai számunkban. E kép eredetije a 40-es években készült s így épen azokban az években mutatja be Szógyény-Marichot, a melyekről az emlékiratok most megjelent része szól. Az eredeti festmény jelenleg idősb Szógyény-Marich László leányának, Juliának tulajdona; festőjének nevét ma már nem lehet megállapítani. Lehetősége, hogy Daffinger vagy Theer, akkor kedvelt bécsi arcképfestők valamelyikének munkája. Ez ifjabbkori arcképe mellett érdekesnek tartjuk idősb Szógyény-Marich László élete utolsó éveiből való arcképét is bemutatni.

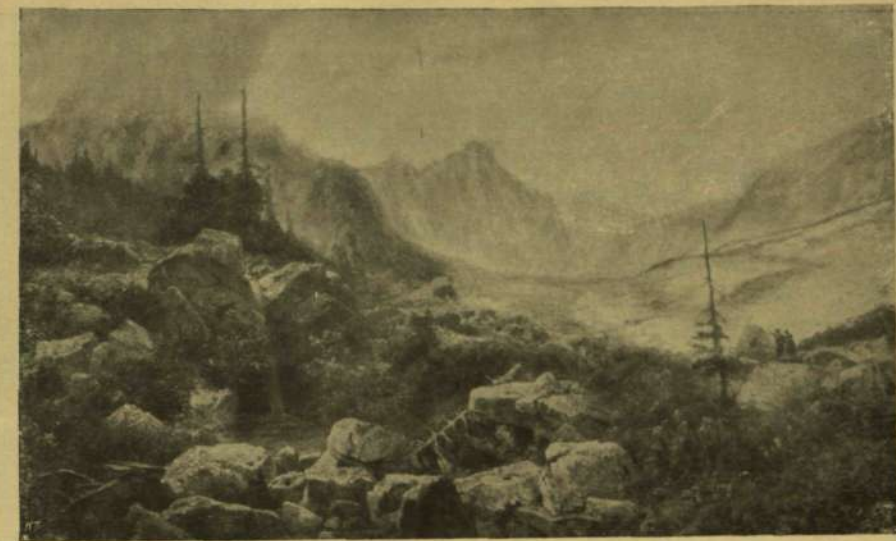
DALOK AZ IFJUSÁGRÓL.

I.

Meg-megrezdül néha bennem
Egy-egy régmúlt emlék húrja,
S esengő-bongó dallamával
Szomjas lelke'm telezúgja.

Hallgatom lehunyt szemekkel,
Fölrisslú a szívem tőle,
És úgy érzem, álmodozva,
Mintha újra szárnyam nőne!

Mintha újra ifju volnék,
S virágok közt vinne utam,
S köztük járnék, tiszta, fehér
Ábrándoktól elvakultan ...

Telepy Károly: Út az Őt-tóhoz.

A KÉPZŐMŰVÉSZETI TÁRSULAT TÉLI KIÁLLÍTÁSÁBÓL.

II.

Tavaszi virágzása, Forró nyár csókjától
Ifjúságunk álma! A nyíló virágból
Lehet-e elég szer Igaz, hogy dúsnevű,
Elsiratni téged! Édes gyümölcs lézen ...
Virág szirma ha lehullott, De mire a gyümölcs érik,
Ifjúságunk ha elmúltott, Őszi felhők egymást érik,
Vajh, mit ér az élet! A borongós égen ...

III.

Egy szó, egy dal, egy-egy illat
Úgy erlingat olykor engem,
Múlt emlékek bús visszhangja
Támadt tőle a szívemben.

S a mit akkor csak sejtettem,
Ma már olyan tisztán látom,
Emlékekből áll az élet ...
S olyan, mint egy kurtá álom!

IV.

Olyan az ifjúság, Olyan az ifjúság,
Mint a tűnő álom, Mint a nyári felhő,
Tovalibben tőlünk, Jól kisírja magát,
Tarka pille-szárnyon. S elfűjja a szellő.

Olyan az ifjúság,
Mint a csillag fénye,
Akkor is látjuk meg,
A mikor már vége ...!
Ambrozovics Dezső.

A SIPSIRICZA.

Elbeszélés. (Folytatás.)

Irta Mikszáth Kálmán.

Jahodovska felkaczagott, egész lénye nevetni látszott, a kékes szemei szinte ugráltak a nevetéstől.

— Ostobaság, bolondság, — kiálta fel. — És ezt beszélnék a városban?

— Ezt, — szörnyülködők Druzsba úr.

— Csak hadd beszéljék, be nem foghatom a szájukat. Aztán lehet is, hogy nőül akar venni. Én még nem láttam belülről.

— Kit? Mit?

— A burgszándárt. Csak azt tudom, hogy idejárt, megfizeti, a mit eszik, iszik és olyan vendégem, mint a többi.

— Hát nem akar hozzá menni? Hát nem igaz? — kérde a tanár megkönyebbülve.

Jahodovska tiltakozón emelte fel karjait.

— No, persze. Csak azt lesse! Az igaz, hogy meg se kért, de ha megkért volna is, ha csillag lenne a homlokán! Hogy gondolja azt, Druzsba úr? Az Isten szerelméért, mit képzél?

Hiszen nekem nagy lányom van s én csak ő érte élek. Őt nevelem. A helyet is megfujom, a hova leül. Én anya vagyok, Druzsba

úr, semmi egyéb és anya akarok lenni véglehel-
letemig. Én nem létezem, csak a gyermek. Érte
dolgozom reggeltől estig a kimerülésig, hogy
olyan vagyok, mikor este lefekszem, mint a
darab fa. Hát minek volna nekem a férj? Mikor
és mire használnám, mondja csak, édes Druzsba
komám uram, mondja csak? ...

Édesdeden, de hamiskásan nevetett, mi-
közben kivillogtak fehér fogai, melyek között
némi aranycsillámok szúrták meg a szemet.

Druzsba szinte a könnyekig elérzékenyült
ezekre a kijelentésekre s meghatott hangon
felelte:

— Kegyed nemesen gondolkozik Jahodovska.
Kegyed példátlan anya és bocsánatot kérek, ha
valamiben megsértettem. Igen, a gyermek az
első s ha őt boldoggá tesszük, vagyis boldoggá
teszi, a ki teszi, akkor jöhet a többi ... Úgy
van, a többi ... Azaz hogy — süttessen kérem
egy rostályost és húzzon rajta végig egy kis
foghamagyt ... de csak lehelletszerűen, Jaho-
dovska!

A szállongó pletyka hát mindjárt csirájában
megfojtatott, a törzsvendégek közt szájról-szájra
kelt, a mit Jahodovska mondott, nem győzték
mondogatni egymásnak. Nagyszerű anya. Re-
mek anya. Ilyennek kell lenni egy anyának.

És most már beállott a szélesend egész őszig.
Minden maradt úgy, mint azelőtt, a Herkules
mindennap eljött s egész otthonosan viselte
maga, nem egyszer maga ment be a konyhába,
hogy a palacsintát sütő Jahodovska mellett
legyeskedjék s maga hozta ki magának az ételt
vagy a fröcscsőt, némelykor labdát játszott a
sipsiriczával az udvaron. Az előkelő öreg úr is
rendesen beállított minden csütörtökön s mi-
alatt borocskáját lassan szüresölgette, felváltva
mulattatták az özvegy és a sipsiricza. Egy nagy
csomag Kugler-czukorkát hozott ilyenkor, de
az mindig a kocsin maradt és csak akkor hozta
be az özvegy a köténye alatt, mikor elmenőben
kocsijához kísérte az öreget.

Egyetlen figyelemre méltó mozzanat adta elő
maga. Pusztán egy morzsa; de a «Páva» vere-
beinek az is elég volt. Egyszer az öreg úr ott
felejtette az asztalon zsebkendőjét, melylyel a
czvikkerjét törülgette volt; Kovik doktor oda-
ment és konstaltta rajta a kilenczágú koro-
nát, — aztán utána kiáltott a kifelé tipegő öreg
úrnak:

— Méltóságos uram, itt tetszett felejtetni a
zsebkendőjét.

Az összerendezett, megtapogatta a zsebeit és
megfordult. Fanyar mosolyt erőltetett és a fele
útra visszatért a kendőért.

— Ösmer ön engem? — kérde a doktortól

«Könyves Kálmán» intézet tulajdona.
Csók István: Sárközi keresztelő.

halkan, hosszúkas, ráncos arcán feltűnő kedvetlenséggel.

— Nincs szerencsém. Én egyébiránt Kovik doktor vagyok. (Mehajította magát.)

— Kuvik? — kérde az minden gúny nélkül, csupán azzal a nagyúrias nyegleséggel, mely a közönséges halandók neveinek elferdítésében nyilatkozik.

— Nem. Kovik.

— Úgy? Nem tesz semmit. Örvendek uram és köszönöm a figyelmeztetést. Ön tehát nem ösmer engem? Mindjárt gondoltam, mert én nem vagyok méltóságos.

Ezzel biccentett fejével és eltiptegett kocsijához.

E jelentéktelen epizódon kívül minden a régi-ben maradt, csak a levelek kezdtek lehullni az eperfákról és a beállott csipős idők miatt az asztalok vándoroltak be az úgynevezett étkezőbe, mely nyáron üres volt. Ilyenkor a törzsvendégek is felére fogynak, mert az eperfák vonzereje megszűnik.

Druzsba tanár úr egy októberi vasárnapon elvetődött a templomba s épen javában szundikál vala, magát félig-meddig a «Pává»-ban álmodván, a mikor a szószelekről, mint egy égi szózat, egyszerre hátba üti a Jahodovska, szül. Globa Francziska neve.

— Mi volt ez? — kérde ijedten felriadva, a szomszédjától, egy krisztinavárosi szatócstól.

— Ej, hát házastársul veszi valaki.

— Lehetetlen, — dadogta a professzor elhalványulva. — És kicsoda?

— Bizony én nem vigyáztam meg.

— Misztifikáció! — szolt a professzor hangosan és felugrott, de észrevéven, hogy templomban van, visszaült megint, bevárta az istentisztelet végét és megszólította a plébánost odakünn.

— Engedje meg a főtisztelendő úr, hogy kérdést intézsek a házassági hirdetés iránt; nem jól hallottam.

— Manúsek Vincze veszi el Globa Francziskát, — olvasta le a pap a kezében levő czéduláról.

— Lehetséges az? — kérde Druzsba úr elképedve.

Innocent Ferencz: Cantilena.

A KÉPZŐMŰVÉSZETI TÁRSULAT TÉLI KIÁLLÍTÁSÁBÓL.

— A legtisztább valóság, uram.
— Ki mondta a főtisztelendő úrnak?
— Ők ketten.
— Globa Francziska is?
— Igen, szerdán délelőtt voltak nálam. Druzsba urat a szédülés környékezte.
— Milyen volt az asszony? — dadogta.
— Egy magas nő, mint egy gránátos, személyesen ösmerem, a «Fehér Páva» tulajdonosnője.
— Megfoghatatlan!
— Van talán valami kánoni akadály?
— Van, van . . . azaz nem mondhatnám, de mégis furcsa . . .

Elrohant, nem is köszönt; a pap csodálkozva bámúlt utána. A Horváth-kert előtt megállott, gondolkozott, aztán fölnézett az égre, a hol épen akkor barna felhők száguldóztak: «Jahodovsky, megboldogult kedves barátom és komám, — sohajtott fel, — mit szólsz te most mindezekhez?»

Jahodovsky természetesen nem szolt semmit, hanem annál inkább szolt Druzsba úr azoknak, a kikkel a törzsvendégek közül találkozott.

— Tudja-e, mi az újság? Most hirdették ki Jahodovskát a zsandárral. Ki hitte volna? Micsoda álnok asszony! Megvetem. Soha se megyek többé a «Pává»-ba. Így meggyaláznai a vendégeit. És hogy szabadkozott előttem. No, megállj! Egy zsandárnak adja a kezét. Egy zsandárnak! Azt a kezét, a melylyel a turós csuszákat gyúrta nekünk!

A törzsvendégek, a kikkel találkozott, nem fogták föl ilyen tragikusan.

— Hát kihez akarta volna, hogy férjhez menjen? — kérde Tibuly ügyvéd. — Hiszen nem vehette el az éneklő kanonok.

Egyik törzsvendég a másiknak adta át a hirt, úgy hogy estefelé már a pestiek is tudták. Szokatlan számmal gyülekeztünk össze vacsorára, daczára a pocské időnek. Ott volt az egész had. Csak Druzsba úr hiányzott. Kati, a kis szolgáló (mert egy pár hét óta ilyen is volt), mondta, hogy Druzsba úr elment arra délután kétszer is és mind a kétszer kiköpött a ház előtt.

Természetesen minden szem a menyasszonyt kereste, figyelte ma este. Az vidám, eleven volt,

A MODERN PÁRIS. — Skutesky Döme festménye.

A «Könyves Kálmán» intézet tulajdona.

ODISSEUS ÉS A SZIRÉNEK. — Skutesky Döme festménye.

A KÉPZŐMŰVÉSZETI TÁRSULAT TÉLI KIÁLLÍTÁSÁBÓL.

A «Könyves Kálmán» intézet tulajdona.

Gerjely Inre : Macskával játszó gyermekek.

A KÉPZŐMŰVÉSZETI TÁRSULAT TÉLI KIÁLLÍTÁSÁBÓL.

mint egy fűrj és szeretetreméltó a vendégekhez. Mintegy daczolni akart a gúnyolódó tekintetekkel, melyek szurkálták-csiklandozták.

Bejárta sorba az asztalokat és maga hozta elő a kényes tárgyat, mintegy röstelkedve, szégyenlősen.

— Hát, igenis — beleugrottam. Isten látja lelkemet, hogy csak gyermekeimért teszem, a sipsiriczáért. Nekem ugyan nem kell a házasság, se lelkeimnek, se testemnek. De hogy legyen ez a gyámoltalan gyermek támasz nélkül? Ma-holnap vinni kell ide-oda, ha azt nem akarom, hogy elhervadjon gonoszúl. De hát én nem mozdulhatok az üzletből, ha csak nincsen valakim, a kit magam helyett hagyjak. Istenem, hiszen anya vagyok. Meg kellett hoznom ezt az áldozatot a Johankáért. Egy leány, a kinek atyja nincsen, olyan, mint a gazdátlan mezei virág, mindenki megtapodhatja, atyát kell neki szerezni, a ki gyámoltója legyen, a ki helyt álljon, ha kell. Hadd legyek én az áldozat. Hiszen én csak ő érte élek. Én úgy se számítok semmit. Manusek, végre is szereti, végtelenül szereti őt, a kezén fogja hordozni és a jó Isten beszámítja nekem a másvilágon, hogy lánczokat vettem magamra a gyermekeimért.

A «Páva» vendégei valóságosan elérzékenyültek.

— Milyen anya! — lelkendezett Mliniczky. — Milyen fölséges anya! (S titkon elhatározta magában, hogy egy nagy ezüst tálczázt vesz neki a lakodalomra. Hogy fog ez majd imponálni a «Páva»-ban.)

A lakodalmat megölték október végén, szüret után, abban az évben, a mikor utóljára termett a budai Sashegyen bor (mely még most is tart).

Eleinte némi hidegség volt érezhető a «Páva» új gazdája iránt, néhányan ki is maradtak; de a szerencsés Manusek csakhamar visszahódíták a sziveket, mikor híre ment, hogy a finánczok gálócái dohányt találtak nála és kegyetlenül megbírságotlák. «Ohó, hiszen ez nem annyira zsendár, mint inkább szenvedő hazafi». Jó hatást tett az az útjítás is, hogy a «pettyegtetett szolgálat»-ot kivakartatta a firmáról s «pontos magyaros szolgálatot» tétetett helyébe. A fehér pávát is bemeszeltette, minthogy fehér páva nincs a világon és egy rendes, közönséges

pávával cserélte fel: «Ohó, hiszen a Manusek realis ember».

Apránként visszazállingóztak a hivek, úgy hogy a következő nyár együtt találta az egész tavalyi frequentiót az eperfák alatt, kivéven Druzsa tanárt. Hiszen csak épen olyan jó világ volt ott, mint azelőtt! Sőt a kiszolgálat még jobb lett, mert Manusek a mézes hónapok után egészen a vendégeknek szentelte magát. Mindig volt valami különlegessége; százestendős szilvóruma Szerémből, remek folyékony turója Liptóbból, fölséges illatu dalmát taplója, a mivel «gratís» kedveskedett nekik. Némelykor «bolét» csinált számozézból és vörös borból és sorba öntögette kancsóból az érdekes poharába. De iszen illedelmes, szeretetreméltó ember Manusek. Látszik, hogy az udvarnál volt. Budai szokás szerint egyszer napjában körülhordozta a burnótszelencéjét is, melyet a király arcképe ékesített, megkínálta a vendégeket s egy alkalommal trefásan megjegyezte:

— Jobb, ha mi tubákolunk, mint ha a király tubákol. Ámbár ha a király tubákol, mindig mi, alattvalók prüszkölünk.

Ez a mondása szárnyra kelt és egyszerre megejtette, megmelegítette a hidegeket. Manusek forradalmi lélek, a mi vérünkbeli való vér. Az nap este némelyek per-tu lettek vele.

Mint pajtás meg épen páratlan volt, gavallér és pazar, mint egy Esterházy, valamint szolgálatkés, mint egy Mungo. Ma én fizetek, barátaim, engedjétek meg. Azaz, hogy ma senki se fizet. Sipsiricza szivecském, hozz fel egynehányat azokból a homokba ázott palackokból!

Kétszer-háromszor is előfordult hetenként, hogy begurult egy kis parázs dinom-dánomba s egyszer még a cigányt is oda hozatta az «Arany Szarvas»-ból a kis szolgálat, Kati által, a ki ezért az útjáért egy ezüst hatost kapott Manusektől és egy pofont az asszonytól, a «Manusovkák»-tól.

— Húzz egy betyár nótát, moré! Azt, hogy «Korcsmárosné ezitronyos bort adjék kend!» De igazán is, bort ide, Francziska, bort a barátainak!

— Ne okoskodj, Vincze, ne okoskodj — csilapította az asszony, — eleget ittál, nem adok többet. Aludni akarok az éjjel, Vincze!

— Míg tele a pince, fénylik a Vincze, — kurjantá Manusek, megfordítván a gazdák szokásos példabeszédét. — Adj bort, Francziska, megfizetem, úgy mint más, — s kivágott az asztalra egy szép zöldhasú forintost. Ha ha ha. Kár, hogy te nem iszol, Francziska. Becsületesemre mondom, nagy kár. Pedig szeretlek, mert kénytelen is vagyok vele. De mi hasznom is lenne belőle, ha nem szeretnélek? Ennélfogva szeretlek Francziska és felette sajnálom, hogy a természetünk nem egyezik. Hogy nem iszol. Mert akkor mi is úgy tennénk, mint az egyszeri korcsmárosok. Ha én innám, én fizetném meg neked a bor árát, ha te innál, te fizetnéd meg nekem a bor árát és így mindig nyugodt lenne a lelkiismeretünk, hogy csak az üzletet támogatjuk.

Szóval jó, vig «spéczi» volt, a ki dísz és népszerűséget hozott a «Páva»-nak. A «Páva» most élte aranykorát. Mert más részről a sipsiricza szórt rá fényt, a ki megtelt vállban egy kicsit, de a mellett nyulánk és harmatos maradt. Látta meg az ember, mi lesz a kis gubóból! Egy-két vonáson ide-oda igazított valamit az utolsó hat-nyolcz hónap, — nagy piktor az idő — s a kecses, takaros leánykából rendkívüli szépség lett. Nem mehetett el a nélkül az emberek közt, hogy minden szem meg ne akadjon rajta. «Mintha egy szarvas menne végig a Mályva-utcán» — mondák a szomszédasszonyok, a kik pedig talán soha sem láttak a Mályva-utcán eleven szarvast végig menni.

De nemcsak a vénasszonyoknak tűnt fel a sipsiricza, sápadt kamasz diákok kezdtek a «Páva»-nál mutatkozni. Nem volt elég pénzük, keveset fogyasztottak és épenséggel meg nem hízta, hanem inkább a szemeket hizlalták, azért a néhány krajezárért, a mibe a frős került.

Druzsa professzor úr ezekben az időkben csodálatos járványt fedezett fel a nebulók közt épen a nyolczadik osztályban. Az egész klaszison kiütött a versirási düh, minden betegség közt a legrettenetesebb. A szív, mint a megdagadt folyam, kiárad és előnti a fejet rimekkel. A fej annyira tele lesz velök, hogy semmi egyéb földi portéka, se latin nyelv, se görög nyelv, se történelem, se számtan bele nem gyömöszölhető.

Druzsa tanár úr több ilyen verset elkönfikkált, egytől-egyig szerelmes versek voltak: «Ideálomhoz», «Ó hozzá», «J. J.» és több efafta czimek alatt. No hát semmi az, mosolygott a tanár úr szomorúan. Az vessen követ rájok, a ki nem ludas. Hiszen ő is vágyott a «tepedt szülő» után. (Hm, a darázs is azt szereti.) Szíve fájdalmasan dobbant meg, a mint a visszaemlékezés édes mézében megmártogatta. Rá se akart többé gondolni. Hanem ezek az átkozott versek! Olvasata, olvasta s egyszerre a fejéhez kapott. Hm, hm, ez mégis furcsa. Majd minden versben ilyenforma rim fordult elő: «sohajtana — Johanna», «tana — Johanna», «rohanna — Johanna».

— Az ördögbe is! — kiáltott fel Druzsa úr, a nagy feltalálók pathoszával. — Ez a sipsiricza lesz, a keresztlányom. Hej, pedellus, pedellus! (A pedellus belépett.) Mondja csak Kutorai, nem tapasztalt ön az utóbbi időkben valami különös dolgot?

— Különös dolgot? — tűnődött Kutorai, egy hiúz szemű, sovány, mintegy harmincz éves emberke, nagy ádamcsutkával a gégején.

— Valami olyan különös dolgot, a mi önt megbótránkoztatja.

— De igenis, tanár úr.

— És mi az, édes Kutorai? — kérdé megfeszült érdeklődéssel.

— Nem tudom, megmondjam-e? — habozott a pedellus.

— Kötelessége édes barátom, kötelessége. — Egy zwikkert találtam a minap otthon a lakásomon az éjjeli szekrényen. Kérdezem a feleségemtől, kié a zwikker? Azt mondja, hogy nem tudja.

Druzsa tanár úr a fejét rázta. — Nem ez, nem ez, de azért csak folytassa kedves Kutorai. Meghallgatom önt.

— Másnap feljövök a gimnáziumba és halom Lerner tanár urat panaszkodni, hogy elhagyta valahol a zwikkerjét. Hazamegyek délre és kérdezem a feleségemtől, nem járt-e nálunk Lerner tanár úr? A feleségem rám támad: hogy mit keresne nálunk Lerner tanár úr? A következő reggel aztán magamhoz veszem a zwikkert és megmutatom Lerner tanár úrnak, mire Lerner tanár úr felkiált: «Nini, az én zwikkerem». Hát nem tudom azóta, mit gondoljak. Megfoghatatlan dolog!

— Majd kombinálok és meditálok fölötte — nyugtatá meg Druzsa úr jószívűen, — de most egyelőre a tanulókról van szó. Nem járnak ezek a paniperdák valami korcsmába, teszem azt a «Páva»-hoz?

— De bizony épen csak oda járnak, — felelte a pedellus. — Láttam egyiket-másikat kijönni és bemenni.

— No és miért nem jelentette fel? — Mert azt gondoltam, hogy a tanár urat keresik, vagy az engedelmeből ennek oda, tudva azt, hogy oda tetszik járnunk ékezni.

— Ah Kutorai, Kutorai — kiáltott fel Druzsa úr bánatos fuvolahangon. — Mily tévedésben van ön! Én nem járok a «Páva»-ba többé.

— Én azt nem tudhattam, — mentegetőzik a kis pedellus.

— Persze, persze, ön nem tehet magának szemrehányást. De én ad personam élénk lelkiismereti furdalást érzek. Mert ha én odajárnék, akkor a tanulók nem mernének odajárni. S ha ők nem mernének odajárni, akkor nem írának verseket, de tanulnának. A kötelesség hív és én nem fogok kitérni a kötelesség elől. A kötelesség hív és én megyek. Félre lököm a kevélységet és megteszem, ő értük, a tanítványokért. Itt vagyok, Druzsa vagyok. S egy Druzsa nem tehet másként... Elmehe, kedves Kutorai.

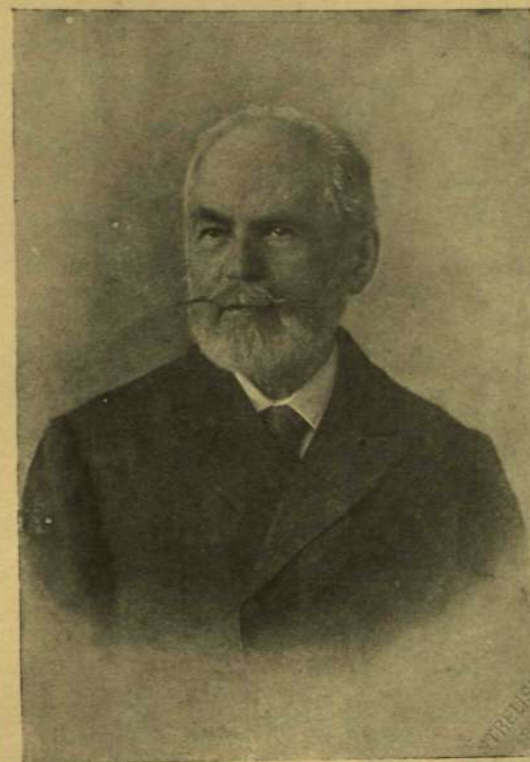
(Folytatása következik.)

PÉCH JÓZSEF.

1829—1902.

A magyar mérnöki kar kiváló tagját, egyik büszkeségét vesztette el Péch Józsefben, a földmívelési miniszterium vizirajzi osztályának szervezőjében és vezetőjében, a ki úgy kiváló egyéniséggel, mint egy hosszú életnek nagy jelentőségű és eredményes munkásságával rászolgált arra, hogy érdemeit a kartársakon kívül a nagyközönség is megismerje és emlékének kegyelettel megőrizze.

Péch József 1829-ben Nagy-Váradon született. Alig végzte a középiskolát, a mikor a szabadságharc kitörésével 1848-ban beállt honvédeknek. Több csatában vett részt s mint tiszt-helyettes a szászsebesi ütközetben megsebesült és orosz fogságba került. Fölgyógyulása után kiszabadult és a pesti egyetemen mérnöki oklevelet nyert; az utolsót, a melyet az egyetem az abszolutizmus előtti magyar nyelven kiállított. Mérnöki gyakorlatát 1853-ban a Tarna és a Zagyva folyók szabályozásánál kezdte s 1859-ig a Tisza-szabályozásánál, a tisztavölgyi vasutnál s különböző árvédelmi munkálatoknál működött. Ebben az időszakban szépirodalommal is sikerrel foglalkozott; a mi szakmunkáinak nyelvezetén előnyösen megérezhető. 1859-től 1871-ig a paulis-vlajkováci ármentesítő társulat élén állott. Ebbe az időszakba esik 1870-ben tett külföldi tanulmányútja Hollandiában és Bel-

PÉCH JÓZSEF.

giumban, a honnan bő tapasztalatokkal és új eszmék csiráival tért haza. Ezen tanulmányai alapján itthon több nagy öntöző telepet létesített.

1873-ban lépett az állam szolgálatába, mint királyi mérnök s a Béga-csatornai mérnöki hivatal főnöke. Ekkortájt alapította Temesvárott Keesksé Károlylyal a «Temesvidéki Mérnök- és Építész-Egylet»-et, a mely önálló tudományos folyóiratokat is adott ki s e tekintetben máig is egyetlen maradt a vidéki mérnöki egyesületek sorában. 1877-ben főmérnök lett, 1879-ben az akkori közmunka- és közlekedési miniszterium referense, 1881-ben középítési felügyelő; 1886-ban pedig, mint a vizirajzi ügyek legalaposabb ismerője, megbízást nyert a miniszterium kebelében a vizirajzi osztály szervezésére és vezetésére.

A vizirajzi szolgálat ügye abban az időben nemcsak nálunk hevert paragon, hanem Franciaországot kivéve, mindenütt igen fejletlen volt még. Péch és az ő általa vezetett derék mérnöki gárda érdeméből pedig ma ezen a téren Magyarország első helyen áll és a külföld, Franciaországot sem véve ki, ezt nemcsak elismeri, hanem a magyar mérnökök újításából nem egyet átvész és alkalmaz, így pl. Oroszországban a vizirajzi szolgálatban magyar műszerekkel és magyar eljárás szerint dolgoznak.

A Péch által szervezett modern magyar vizirajzi szolgálat lényegében két főcél érdekében működik. Az egyik, hogy a folyószabályozások helyes megtervezéséhez a pozitív tudományos alapot, a szükséges adatokat megadja; s ezért egy rendszeres terv szerint állandóan méri a folyók medrének, partjainak, a vizek sebességének alakulásait s e mérések eredményeit tudományosan feldolgozza. A vizirajzi szolgálat másik ága: a vizjelző szolgálat. Ennek célja, hogy az ország összes folyóinak vízállásáról naponta az összes érdekelt felek és hivatalok gyors, pontos tájékoztatást nyerjenek. A vizirajzi osztály reggelenként távirati jelentéseket kap az ország minden részéről. Másnap reggelre már széthordta a posta a kész vízállási rerképeket, a melyekből egy rátekintésre nemcsak a szak-értő, de bárki is látja, milyen magas a vízállás a folyók bármely pontján, áradás várható-e, vagy apadás, a jég áll-e, vagy zajlik, a hajózás a gázlókban lehetséges-e, stb., szóval mindazt, a mit a gazda, a vízi mérnök, a hajós a vízlelettel megismer. Péch Józsefnek a vizirajzi szolgálatot Péch oly tökéletesre fejlesztette, hogy kivált a folyók alsóbb szakaszaira, napokkal, sőt egy héttel előre is képes a bekövetkező árvíz magasságát és tartamát jelezni, úgy hogy ma ez a szolgálat gyorsaságban, teljességben, egyszerű-

ségben és megbízhatóságban úgyszólván minden képzelhető igényt kielégíti.

E nagyszabású szervezési munkák közben sem szűnt meg Péch irodalmilag működni. Munkáitainak java része a *Vizirajzi Évkönyvekben* és a Magyar Mérnök- és Építész-egylet *Közlönyében* jelent meg, ezenkívül külön kötetben látott napvilágot az árvízvédekezésről írott gyakorlati útmutatása. A Mérnök-egyletben e közben hosszú ideig viselte a vízépítési szakosztály elnöki tisztét.

De hivatalos tevékenysége sem merült ki teljesen a vizirajzi osztály szervezésében és vezetésében, hanem ezen kívül is kikérték véleményét és követték tanácsát minden fontosabb szabályozási kérdésben, s különösen a főváros árvédelmi készütségének megállapításánál az ő döntő szakvéleménye alapján történt a város védőműveinek kilencz méterre való fölemelése és a promontori Duna-ág végleges szabályozása. Ily sokoldalú és lankadatlan munkásság természetesen nem maradt elismerés nélkül. Már 1883-ban kir. tanácsosi címet nyert, majd 1889-ben osztálytanácsos lett, 1895-ben a vas-korona-rendet kapta, 1902 január havában pedig miniszteri tanácsosi czímmel tüntették ki.

Még ekkor, életének 73-ik évében is szakadatlanul dolgozott s bár a nyolczvanas évek óta súlyos lábbaj gyötörte, a melyet az 1883-ik évi győri nagy árvíz elleni védekezés közben szerzett, e baja ellenére is a legutolsó időkig megőrizte munkakedvét és szellemének frissességét, míg ez év őszén váratlanul belső baj támadta meg s néhány heti szenvedés után kioltotta munkában és érdemekben gazdag életét.

Elhunyt nagy családot döntött gyászba, mert a sors — egyéb kedvezései közt — a boldog családi élet áldásaiban is részesítette őt. Neje, szül. Pernel Klára, négy fia és számos unokája, gyászolják az elköltözöttet.

A magyar mérnökök előtt pedig minden időkre követendő példa gyanánt fog állni Péch József nemes alakja, a ki megmutatta, hogyan kell nagy eszméket hazafias lelkesedéssel, szíves kitartással, csendes, zajtalan munkássággal a haza javára megvalósítani. B. B.

A NŐI RUHÁK SZINEL.

Bizonyos színösszetételt egy ugyanazon a ruhán — például keket zölddel — rövid idővel ezelőtt még izléstelennek, riktónak, neveségesnek találtunk volna, míg ma már nemcsak hogy nem ütközik meg benne senki, hanem még tetszik is azért, mert viselik, vagyis mert divatba jött. Az emberek elhitetik magukkal, hogy ma már szép az, a mi tegnap még rútvolt, — nem mintha izlésük önkényesen változott vagy épen fejlődött volna, hanem mert a szabóknak, szövetgyárosoknak s pipere-kereskedőknek úgy tetszik.

Tudvalevő dolog, hogy a divatot nem azok csinálják, a kik a ruhát viselik, hanem a kik készítik. A gyárosok és a szabók jó eleve elhatározzák, mi lesz jövőre a divat s azután csak ennek megfelelő szöveteket bocsátanak forgalomba. A hölgyek nagy része szeret ugyan azzal dicsekedni, hogy önálló izlése van, pedig volta-kép kénytelen azt vásárolni, a mit a kereskedők rá tukmálnak. A választék még a nagy városokban is nagyon csekély, nem nyújt egyebet, mint néhány a gyárosoktól pártolt színnek és anyagnak különböző változatait s így az egyéni izlés vajmi szűk teret talál az érvényesülésre. Ez alól a szabály alól csak azok vannak kivéve, a kiknek elég pénzük van arra, hogy a nagy világegyeztetől szerezzék be toilet-tejeiket, vagy a kiket igazán fejlett, művészi izlés vezet a vásárlásban s nem sajnálják a fáradságot. A valóban finom, anyagban, színben tökéletes árú sokkal is ritkább, semhogy általános forgalomban szerepet játszasson.

A női ruhát csak akkor lehet véglegesen megítélni, hogyha már rajta van azon, a kinek számára készült. Lehet magában véve színre, alakra, szabásra még oly szép s viselőjén mégse hat szépen.

A színek szerencsés megválasztása igen nehéz feladat, s talán e tekintetben is vétenek legtöbbit. Van egy sereg általános szabály, hogy mi illik jól a szőkéknek, mi a barnáknak, a telt idomúaknak, mi nem — s a legtöbb hölgy

GRÓF SZÉCHENYI FERENCZ SZOBRA A NEMZETI MÚZEUM KERTJÉBEN, A LELEPLEZÉS UTÁN.

azt hiszi, ez elég arra, hogy megóvjon az izléstelenségtől. Pedig tekintetbe kellene venni, hogy nincs se abszolút szép, se abszolút csunya. A színek összetételének megválasztására nem lehet szabályt felállítani. Ebben csak a tapasztalat és a kísérlet vezetheti az embert. Látni néha merész összeállítás, melynek a régi arany szabályok szerint okvetlen csúnyának kellene lennie, s mégis nagyon szép hatást tesz, annival is inkább, mert az újdonság, a szokatlanság hatása is hozzájárul. Ilyen merész kísérletre azonban nem mindenkinek van bátorsága s minden esetre biztos ízlés kell hozzá, mert könnyen vezethet a neveltség útjára.

A ruha-színek kiválasztásában egy nagy, soha tévútra nem vezető mesterünk van: a természet. Erre vonatkozólag érdekes dolgokat mond el egy német írónő. Néhány év előtt, úgy mond, egy meglehetősen félreeső tiroli völgyben fordult meg, a hol egy ismerősével, kitűnő iparművészettel találkozott. Ez az iparművész nem épen udvariasan, de őszintén megmondta neki, hogy öltözékének tónusai valami rozsfestékes szekrényre emlékeztetik. A hölgy elcsodálkozott, hiszen soha sem szerette a rikító színeket s a nagyvárosban, a honnan jött, ruhái nagyon nyugodt, diszkrét, sőt olykor szomorú színeknek tűntek fel önmaga előtt. Csakhamar azonban belátta, hogy a művészek igaza van, öltözékei, melyek a nagyvárosi nők anilin-színekben pompázó szövet-tömegeiben halvány és sötét színeknek tűntek fel, a tiroli mezők és erdők violaszürke, barna és zöldes tónusaiban annyira kiríttak a természet tiszta, nemes színeiből, hogy valósággal elszégyelte magát bennük.

Szín dolgában mindig jók és használhatók művészi és praktikus szempontból egyaránt a régi módra, állati vagy növényi anyagokkal festett szövetek. Persze, ezen festési módszerek újra divatba hozatalának sok az akadály. Először is ez a festés nagyon nehéz és bonyolult mesterség, aztán meg a szövetek jelenleg nagyon megdrágulnak s végül ily módon sokkal kevesebb színárnyalatot lehet előállítani, mint a modern iparban használatos ásványi festékekkel.

Ezzel szemben a régiek festő-anyagai nemcsak hogy esztetikai szempontból szebbek, tisztábbak s megfelelő összeállításban sokkal külön hatásokat lehet velük elérni, gondol-

junk csak a régi kézimunkákra és szőnyegek) s e mellett sokkal jobban ellenállnak a fény bomlasztó hatásának és nem marják szét a szövet fonálát. Hogy az ásványi festékek a festett szöveteknek ellenállását a bennük levő bontó anyagoknál fogva csökkentik, az ismeretes. A napfényben, sőt villamos fényben is könnyen elhalványulnak, színüket veszítik s ezáltal a szövet kellemetlen, sokszor visszás tónusokat kap. Így a sűrű szövet gyakran csunya vörösesbe vagy zöldbe tetszik át. A növényi színek is ki vannak téve a fény hatása alatt bizonyos elváltozásnak, de ezeknél ez a folyamat jóval lassabban megy végbe s még az elváltozott, elhalványodott színek is erős, festői, dekoratív hatást keltenek sokszor.

Sokat tanulhatnak toilette-színek dolgában a hölgyek a régi és modern nagy művészekől. Igaz, hogy ennél sokkal könnyebb és egyszerűbb dolog, rábizni magát a szabóra vagy a szabónőre, de akkor eleve le kell mondania a toilette igazi művészi hatásáról. A ruhászínek összeválogatása, összeegyeztetése nem csekély mesterség s ugyancsak sok tanulmányt, költséget, mindennek előtt pedig finom ízlést kíván.

EGYVELEG.

* Poralakú tej. Dr. Campbell, híres pennsylvaniai gyermekorvos, a párisi orvosi egyetemen tartott felolvasásában előadta, hogy három éven át folytatott kísérletek után végre feltalálta a módját: mikép lehet a tejet poralakúvá tenni s így egészen jó állapotban sokáig eltartani.

* Az első mesterséges virágokat olasz apácák készítették az oltárok díszítésére. Jelenleg Párisban 30 ezer nő és leánygyermek keresi mesterséges virágkészítéssel kenyerét. Egy-egy munkásnő naponta 2—3 frankot keres.

* A legnagyobb vas-pénzszekrény a harfordi (éjszaki-amerikai) biztosítási-társulat birtokában van. Sulya 400 mázsa, ára pedig 740 ezer korona.

* Egy vasúti mozdony átlag 15 évig használható s ezen idő alatt kerek számban 1.500.000 koronát érő munkát végez.

KIRÁNDULÓK AZ AQUINOMI MÚZEUMNÁL.

A MAGYAR NEMZETI MÚZEUM JUBILEUMÁRÓL.

Wielnurm fényképei után.

MATYÓ LAKODALOM.

Október végén egy hattagú ethnographus-társaság rándult fel Budapestről Mezőkövesdre, hogy egy nagyobb szabású matyó lakodalmot részt vegyen. E sorok íróját a Nemzeti Múzeum igazgatója küldte ki, hogy a lakodalmról néhány fényképet készítsen a néprajzi osztály számára.

A régi szokás szerint való matyó lakodalmot három napig tart. A társaság a második napra érkezett meg, a mikor az esketés már megöröztént s a menyasszony vagy új asszony hazahozatala volt hátra. A vőlegény a Pető-hadból való s a matyóknál divatos Mátyás nevet viseli, a menyasszony a Csirmazokból, keresztneve Mária. Mindketten nagyon fiatalok, a vőlegény 18, a menyasszony 14 éves múlt. Ez így szokás a matyóknál.

A legényes háznál már együtt volt a lakodalmi népség s a patyolatfehér gatyálegények s »béndérgős« lánycsapatok a »prözér« (blaser) banda hangjai mellett ugyancsak jártak. A pesti társaságot Pető uram meg a náznagyok nagy tisztelettel fogadták s erősen kínálgatták étellel-itallal. De az idő már délfele jár, indulni kell a menyasszonyért. A menet élén haladnak a »bandások« vasúti váltóórforma gúnyában németes nótákat recsegtetve (a csendesebb cigányzenével felhagytak), utánuk a legények, hatalmas ujjogások közt, majd a nyoszolyók, náznagyok s a vendégsereg. A vékony topánkás pestiek nem győzik eleget kerülgetni a bokán felül érő jó, gajásos sarat. Bezzeg a legények! járják a táncot, nem törődve vele, hogy a fehér gyöcsigatya tarka lesz a sártól; a bandások nem bírják már szuszszal s a két náznagnynak van dolga, a míg a tánczólo menetet előbbre ösztökléi.

No, de jó másfél órai út után mégis csak megérkezünk a menyasszonyos házhoz. Itt már várnak az ebédre. Mindkét házban terítették s négy menyecske alig győzi hordani konyhából-padlásról a sok ételt. Az ételek sorrendje ez volt: 1. árpakásaleves marhahússal, 2. csikileves csirkehússal, 3. káposzta juhhússal, 4. tejben rizskása, 5. disznóhús sültve, hurka, kolbász, stb., 6. szárnyasok sültve; kacska, lúd, tyúk egészben, uborkával, 7. tészták, ú. m.: rétesek, pampuska, hetőcze, csöröge, gombatészták, lekváros patkó és rostélyos, herőczekürt s különféle, ajándékba kapott czukrászitemények, 8. gyümölcsök; végül minden fogás előtt, között és után jó savanyú karezos. A továbbiakkal, azt hiszem, gyorsan végezhetek; az minden magyar helyen egyformán esik meg. Ettünk, itunk, politizáltunk, táncoltunk, estefelé kibucszúttunk a menyasszonyt, fölraktuk a kelengyét, az elmaradhatatlan csujjogtatások közt hazavittük

LAKODALMAS LEGÉNYEK.

s megszaporodva a menyasszony vendégseregével, a vőlegény házához ismét ettünk, itunk, stb. A másnapi »hőrsz«-en már csak a szűk körű rokonság vett részt. B. Zs.

KRUPP ALFRÉD.

Világszerte ismert nevű férfi hunyt el november hó 22-én: Krupp Alfréd Frigyes. Nem hatalom vagy fényes politikai pálya sikerei tetek nevezetessé, hanem a munka, az ipar, melynek a földkerekségén egyik legkimagaslóbb képviselője volt s a ki ezen a téren nemcsak magának szerzett hírt, nevet s óriási vagyont, hanem hazájának is megbecsülhetetlen értékű szolgálatokat tett.

A Krupp-féle esseni gyár, mely a világ legnagyobb szabású ilyen telepe, 1810-ben alapította Krupp Frigyes Alfréd öregatyja, Krupp Frigyes. Akkor még csak közepes kis vasöntőműhely volt, a melyben az öreg Krupp maga dolgozott néhány munkásával. Eredetileg különben nem vasöntő volt, hanem fűszerkereskedő s csak mikor ezzel az üzlettel egy kis vagyont tett szert, kezdett bele a vasöntőiparba. Műhelye hamarosan szép virágzásnak indult, de későbbi nagyságát nem ő állta, hanem fia, Alfréd alatt érte el, a ki 1826-ban vette át atyja halála után az üzletet, melyben akkor még mindig csak kevés számú munkás foglalkozott. A munkások száma még 1848-ban sem volt több hetvenkettőnél. Ez időtől fogva azonban rohamos fejlődésnek indult a telep. Krupp Alfréd egy szabadalmával, a mely vasúti kocsikerekek gyártására szolgált, sok pénzt szerzett s ezt üzletébe fektette. Fegyvereket kezdett gyártani, először főképp acél puskacsöveket, melyekkel nagy sikereket ért el. A sikeren felbátorodva, hátultöltő acél ágyúk öntésére adta magát. A telep mindinkább terjedt, a minek az ipar általános fejlődése s a vasanyagokban való folyton fokozódó szükséglet is nagyban elősegítette, nemkülönben az a körülmény, hogy Essen a nagy rajnamenti készíntelepek központjában fekszik, a hol évenként több mint hat millió tonna kőszén bányász. Krupp Alfrédnek nagy szerep jutott Poroszország háborúiban, különösen a nagy francia háborúban s így a német egység kivívásában s a porosz királyoknak német császári rangra való emelésében is. Ő szállította a porosz hadsereg fegyvereit, melyek akkor fölülmúltak minden más hadseregét s így nem egészen túlzás, mikor nevét együtt emlegetik Bismarckéval és Moltkéval. Mikor 1887-ben meghalt, már 14.000 munkást foglalkoztatott a gyár s harmincznégy állam részére több mint 200.000 ágyút készített.

Halála után fia, a most elhunyt Krupp Frigyes Alfréd vette át a gyártelep vezetését s ő is rendkívüli arányokban fejlesztette. Ő kezdte el a hajó-páncélok gyártását s ezzel nagyon elő-

FŐZŐASSZONYOK.

FIATAL MENYECSKÉK.

AZ ÚJ HÁZASPÁR.

A MEZŐKÖVESDI MATYÓ LAKODALOMBÓL.

őri túlkapásokkal. A míg az ügyvéd oda jár tapasztalatokat szerezni. Pluszér betör lakására, de rajta-kapják Szerencsére épen akkor találkozik a van Sárkány ügyvéd feleségének egy rendőrfogalmazóval. Ez szavazja meg Pluszér betörését. A rendőrtiszt ily körülmények közt nem bántja, de később rendőrtől küld a lakásba, hogy elfozják a betörőt. Helyette azonban a visszatérő férjet, Sárkány ügyvédet fogják el. A betörő pedig az ügyvéd ruhájában elmeleg Sárkány helyett egy tíz éves öszejövetelle s ott egy pár zsebszót ellop. A károsult azt hiszik, hogy az ügyvéd tréfából esente el az órákat mecsellenek nála és visszakövetelik a holmijukat. A Sárkány ügyvéd rázza így megvát a jellemrajzból a bohózat tulzáisaiba. A darabban sok vídamság és bonvolldás van, melyet a közönség kellőleg méltányolt is.

Népszínház. November 29-ikén először került előadásra a Népszínházban *«Az anatóliai francia bohózat»*, írta Ferrier Pál, fordította Komor Gyula. Régi színpadi és általában régi irodalmi fogás az anatóliai bohózatot gúnyolni, de ez ma már annyira kiment a divatból, hogy Ferrier sem bírta érdekessé tenni. Habár elég vídamsággal dolgozta ki. A bohózat hőse egy férj, ki kénytelen eltűnt, házárts anyósát keresni, mert különben feleségétől nincs nyugta. Feleségével együtt kutatja és hozzájárul csatlakozik egy detektiv, a kinek meg a felesége szokott meg. Így kerülnek a rendőrségre, utcai komédiások közé, naplopók és csavargók korcsmájába. A detektivnek és mindenféle zaklatást szenvednek. A detektiv megtalálja a feleségét, de a vő nem az anyósát, mert el sem vett, hanem a szomszéd faluban birtokot vásárolt. Az olesó és már sokat fohasznált fogások a közönségre nem hatottak.

Díjak odaítélése a Műcsarnokban. A magyar képzőművészeti társulat bizottsága december 4-én ítélte oda a téli kiállításakor kiosztani szokott Rák Szilárd-féle s az Esterházy-féle díjakat. Az előbbi egyhangulag Tóts Ede szobrász nyerte, az utóbbit vízfestményeiért Tull Odón kapta meg.

A székesfehérvári amatőr-kiállítás. A székesfehérvári országos amatőr-kiállítás bírálóbizottsága *Szűcs Mihály* és *Babus László* báró elnöklésével november 30-ikán határozott a díjak odaítéléséről. Első díjakat, aranyérmeket nyertek: *Esterházy Mihály* aró (Cseklész), *Hruska Gyula* (Budapest), kinek kitüntetett fényképei közül egy párt bemutattunk, *Harany György* (Debreczen), fényképekkel és *Hackenberger Györgyné* (Budapest) *«Memento mori»* című festményével. Ezüst érmeket sőt többet kaptak, valamint tizenhat kiállító bronzérmeket, husz pedig díesztér oklevelet. A kiállítást állandóan nagy közönség látogatta.

KÖZTÉZETEK ÉS ÉGYLETEK.

A Magyar Tud. Akadémia december elsei ülésén *Heinrich Gusztáv* elnöklete alatt *Melich János* levelező tag *«A magyar nyelv keresztény terminológiája»* címen székfoglalóját tartotta.

Melich János értekezése arról szól, hogy a beköltözött magyarokra mily befolyással voltak az olaszok és szlovákok. *Melich* kutatásainak eredménye, hogy a magyarok a latin betűs írást a IX–XI-ik századi dunántúli, részben a Dunántúli ma is meglévő szlovénségtől tanulta. A Dunántúli területen sok keresztény pap volt, a papok a legenda szerint *Olasz, Görög- és Németországból* jáltak. Dunántúli a honfoglalás idején latin volt a vallási nyelv. Voltak ott templomok, melyeket salzburgi mesteremberek építettek, salzburgi papok szenteltek fel a honfoglalás előtt. A magyarok a IX–X. századi Dunántúli néhány keresztény fogalom ismeretével vándorolt be; e keresztény fogalmak azonban csak külsőségek voltak, a melyek ismerete mellett a nép zöme még keresztetlen. A nép zöme a kereszténységgel, a keresztény terminológiával a dunántúli salzburgi-rossai püspökség által térített latin szertartás, tehát római katolikus szlovénség által ismerkedett meg. Ennek a szlovénségnek a templomai voltak az első magyar templomok.

A történelmi társulat december 4-iki havi ülésén *Barabás Samu* felolvasta *Kelenen* Lajostól *«A marosvásárhelyi cseh lakomái és áldomái a XVII. században»* című értekezését. *Pintér Sándor* pedig bemutatta *Cserny Mihály* erdélyi krónikáját, mely jelenleg *Prónai László* tulajdona. A kézirát *Csernynek* öreg korában való följegyzéseit tartalmazza. Az előző *Thaly Kálmán* a Rákóczi-Thököly-féle szabadságharcra vonatkozó érdekes és ismeretlen iratokkal ismertetett.

MI UJSÁG?

A király az utóbbi napokban annyira jól érezte magát, hogy visszatért szokott életmódjához és fáradhatatlannal végezte az országos teendőket. Míg a király Schönbrunnban tartózkodik, a világ minden tájáról ezrével érkeznek a főudvarmesteri hivatalhoz levelek, a melyekben tanácsokat

A kis Lenczi.

A kútnál.

A SZÉKESFEHÉRVÁRI AMATEUR KIÁLLÍTÁS RÓL.
Hruska Gyula aranyérmekkel kitüntetett fölvételei.

osztogatnak és recepteket küldenek. Meghatóan nyilvánul e levelekben az általános szeretet *Ferencz József* király iránt. Egyszerű földmivések és iparosok elmondják e levelekben, hogy mi módon sikerült megszabadulniuk hasonló betegségeiktől. A főudvarmesteri hivatalban alig győzik felbontogatni a temérdek levelet. Közönségyilatkozatot nyomtatott a főudvarmesteri hivatal és válaszképpen elküldötte a levélíróknak. A jótanácsokat magukba foglaló irásokat és recepteket pedig átadták a király udvari orvosának, dr. Kerzl-nek.

December 4-ikéről jelentik Bécsből, hogy a kellemetlen időjárás miatt a király ismét reumatikus fájdalmakban szenved. Hír szerint, az orvosok a déli éghajlatot, nevezetesen Cannest ajánlják a királynak téli tartózkodásra.

József Ágost főherceg, a budapesti udvartartás. *József Ágost* főherceg, ki a magyar honvédséghez helyeztetett át, a budavári új királyi palota Krisztina-városi részében már elfoglalta fejedelmi lakását, udvartartásával együtt. A pompás pohárköszöntője, a melyben *Stefánia* királyi hercegnőt gróf *Lónyay Elemér* német, mint a ki legújab-

nyílik, a Krisztina-városból emelkedő szédítő magasság felé az ötödik emeleten, a budai váról azonban a földszinten juthatni be.

A lakás főbejárata a nagy várudvarról nyílik. Az előcsarnok falazata és padlózata színes márvány. Az innen vezető nagy lépcsősornak három része oszlik, közepén óriási üvegteret, jobbra-balra pedig a lakosztályokhoz vezető várótermekkel. A lakás maga tizennégy tereméből áll, ebből három szoba a kis hercegnőké, a többi a főhercegi pár lakosztálya a dísztermekkel. A berendezés tulnyomó része magyar ipartermek.

II. Rákóczi Ferenc emléke. A jövő évben két-százéves emléket szándékozik megülni a hazafias kegyelet II. Rákóczi Ferenc szabadságharcának. Kassa, melynek története szorosan össze van forrva a Rákóczi névvel, már régebben megejtette az előkészületeket, hogy történelmi kiállítást rendezhessen, melyre összegyűjtse a kurucz szabadságharc emlékeit és ereklyéit, a város hatósága pedig 20,000 koronát szavazott meg Rákóczi szobrára. Az emlékünnepe minél teljesebbé tételére *Bubics Zsigmond*, kassai püspök és gróf *Zichy Jenő* értekezletet hívott össze november 30-ikára a fővárosba, az Akadémia palotájába. Megjelentek a tudomány és közélet jelesei közül számosan, s abban állapodtak meg, hogy a Rákóczi-ünnepély egyik részének színhelye Budapest legyen. Kassán rendezik a nyári hónapok alatt a történelmi kiállítást, Budapesten pedig a történelmi menetet.

A tanácskozáson gróf *Zichy Jenő* lelkes beszédben adta elő a tanácskozás célját, magasztalta Rákóczit, kinek nagy alakja egyre magasabbra emelkedik előttünk a történelemben. *«Rákóczi hősiessége ihletet a mai nemzedéknek — mondá többek közt — a martír szenvedése szítja az önzetlen lelkesedést. Valami művészi kegyelet költözik lelkünkbe. Érezzük, hogy ilyen fejedelmek tisztelője nem lehet pártos érzés. Érezzük, hogy a Rákóczi-kultusz a magyar lélek ereje, a melyet Istennek, királyunknak és hazánkunk közös ügyére szítni kell. Ha mi Rákóczi idealizmusát a mai nemzedékbe át tudunk ültetni, olyan jótéteményt cselekszünk, a melyért király és nemzet egyformán hálaes lesz.»* A nagy tetszést keltett lelkesítő szavak után *Gerlóczy Géza*, a Kassán rendezendő Rákóczi-kiállítás elnöke adta elő az ünnepély tervezetét és azt a javaslatot tette, hogy a daliás kurucz-korszaknak azt a fényes jelenetét, mikor *Poszonyban* fogadták Rákóczi fejedelmet, *Charlotte Amália* hercegnőt, történelmi felvonulásban, korhű viseletben elevenítsék föl s ezt a történelmi felvonulást Budapesten rendezzék. Dr. *Takács Menyhért* jászói prépost a Rákóczi-kiállításról szól, melyre már is sok Rákóczi-emlék gyűlt össze és igen sokan megígérték, hogy a birtokukban levőket elküldik. Helyesnek tartaná, hogy a kiállítás és történelmi felvonulás jövedelme a Kassán állítandó Rákóczi-szoborra fordítandó. A tanácskozás élénk helyesléssel fogadta el ezt. A Rákóczi emlékeztetések megülsére most már országos mozgalom indult meg és a kassai szoborra is gyűjtjenek.

Dr. Than Károly jubileuma. A magyarországi vegyészeti tudomány egyik kitűnősége, dr. *Than Károly*, a tudományos Akadémia harmadik osztályának elnöke, december 10-ikén tölti be, hogy a budapesti egyetemen mint a vegyész tanára negyven és előt foglalta el helyét. Jubileumát szeretettel üli meg a tudományos körök és hallgatói, kik oly nagy számmal vannak. A jubileum alkalmából az ország gyógyszerészei *tíz ezer koronás* alapítványt tettek, a melynek kamatait évente egy *Than Károly* által kijelölendő gyógyszerész-tanár-hallgató kapja.

A Nemzeti Múzeum századik évi jubileuma ünnepélyeinek második napján, november 27-ikén, a vidékről s a külföldről érkezett vendégek megemlékeztek a Múzeum egyes társait s aztán nagy-résztük, mintegy 70-en *Szalay Imre* igazgató vezetés alatt külön villamos kocsiokon és a vicinális vasúton kirándultak *Aquincumbá*, a hol az ottani múzeum igazgatója, dr. *Kuzsinszky Bálint* egyetemi tanár fogadta őket. A kiránduló társaságot a múzeumi épület klasszikus stílusú homlokzata előtt fényképezték; ez a fényképet lapunk mai számában találja az olvasó.

A *«Budai polgári kör»* mult szombaton nyitotta meg estélyei sorozatát, mely alkalommal *Darányi Ignác* földmívelési miniszter viselte a *«borzagda»* tisztelet. Jelen volt a városnegyed kiváló polgárait nagyszere. A kedélyes estélyen sok felkötött hangzott el. Beszéltek a miniszteren kívül *Ludwig János* főrendiházi tag, dr. *Rács Károly*, *Rupp Zsigmond*, a kör elnöke és mások. Általános tetszésben részesült *Lakóczy József* cs. és kir. kamarás pohárköszöntője, a melyben *Stefánia* királyi hercegnőt gróf *Lónyay Elemér* német, mint a ki legújab-

Mártony fényképe után.

FEDÁK SÁRI A «CSÓKON SZERZETT VÖLEGÉNY»-BEN.

ban Budán tudvalevőleg palotát vett s férjével itt szándékozik megtelepedni. Szónoklata során többek közt ezeket mondá: *«A nagy nádor unokája hazajött Magyarországra, dicső nagytatja emléket oly kegyelettel őrző Buda polgárok érzelmeit tolmácsolom tehát, midőn poharam emelem Stefánia ő kir. fenségére, mint II. kerületi új palotatulajdonosra s mindnyájunk nevében kívánom, hogy őt az Isten, férjével, gróf *Lónyay Elemér*rel köztünk sokáig boldogul éltesse!»* Hosszas éljenzés követte e szavakat.

Jótékonyság. *Fallavini Sándor* őrnagy és felesége, szül. *Széchenyi Mária* grófné *száz ezer koronás* alapítványt tettek a csongrádmezei *Mindszent* község javára. *Fiatalon* elhunyt *Károly* fiuknak, a volt londoni katonai attasénak emlékére ötven ezer korona költséggel kisdődöt építtettek, a mely már elkészült. Az óvót november 30-ikán avatták föl. A gróf megjelent feleségével az ünnepélyen s letette alapítványának második részét, a mely az óvó főntartálynak szolgál. — *Temesváron* a város helyettes polgármestere, *Gémi József*, a városi képviselőtestület összes tagjainak jelenlétében tüzte föl *Szailer Antal* mellére a királytól adományozott arany érdemkeresztet, melyet *Szailer* azért kapott, hogy az elhagyott gyermekek gondozására a *Fehér-Kereszt*-Egyesületnek 50,000, a városi polgári mezedékhelynek *száz ezer koronás* adományozott.

Macska-kiállítás Budapesten. A macskák védő és tenyésztő *müncheni* egyesület macska-kiállítás rendezett Budapesten. Az ember nem is hinné, milyen érdeklődés közt nyílt meg az első macska-kiállítás Budapesten, a kigyó-téri királyi bérházban, december 4-ikén. Hosszú ketrec sorban vannak elhelyezve a különféle macskafajok legszebb példányai, színek, fajok szerint csoportosítva. Szépek a magyar kiállított házi-macskái, de a kiállítás legtöbb és legszebb példány a Bajorországból való. Különös példányok a *Mann-szigetéről* való kötélfarkú macskák, a máltai macskák, a kékszemű, süket angora-macskák és az ázsiai két- vagy háromszínű angorkák. A kiállítás egyik érdekessége a sőtészürke algiri macska, a müncheni *Bumzerl*, mely a londoni nagy díj nyertese. Dóó, egy vörösbarna, csodálatosan kifejlett példány, a párisi kiállításon ötezer frankos díjat nyert. A kiállítás szénora egy harminckét éves vörösbarna angóra, most is nagyon élénk. A számi király palotájának macskáiból is van néhány kékszemű, rövid szőrű példány. A hazai kiállított macskák közül kiválnak *Jakabffy Gizella* állattudós höfihér állatai és *Gyula Mártonné* kétszínű házimacskája. A kiállítás, mely e hónap kilencedikéig marad nyitva, *Fleisch József* müncheni zoológus rendezte. A kiállított állatok ritkább példányai nagy összegre vannak biztosítva egy párisi társaságnál.

Edvárd király koronázási ünnepélyé Indiában január 1-én tartják meg, mely alkalommal *Delhi* városában az indiai alkirály hivatalos «darbar»-t

Rozgonyi Dezső fényképe után.

KURY KLÁRA A «NIOB»-BAN.

vagyis fogadást tart. A birodalom minden részéből érkező vendégek számára a városban kívül negyven díszes sátrat állítanak fel, melyek egy szűk vágányon vasút által egymással össze lesznek kötve. A *Delhi* városában levő szállodákat és bérházakat indiai fejedelmek foglalták le. Ezek egyike egy nagy házat, 840 ezer koronán bérelt ki. Egyes szobáért a tulajdonosok 3–4 ezer koronát kérnek.

«Az első svájci nőgyógyász», *Mackenrothe* aszszonyi a minap szerepelt először Zürichben az ottani fennvoti törvényszékkel, meg pedig oly sikerrel, hogy védenézet egyhangulag felmentették.

A **vérszegénység** napjainkban egyike a leggyakoribb betegségnak. Alapját képezi különféle női betegség, de különösen az elégtelen és elégtelen táplálkozás. A vérszegénység leküzdésére az élelmet erősíteni kell vastartalmu anyagokkal, melyek a vérképzést elősegítik. Mindkettő a *Vassomatose* használata által érhető el.

Felhívjuk olvasóink figyelmét *Brauswetter János* szegedi művésznak 2000 illusztrációval megjelenő ábragyűjteményére, melyet kívánatra ingyen és bérmentve küld.

HALÁLOZÁSOK.

IPOLY SÁNDOR, festőművész meghalt december első napján, Budapesten, 44 éves korában. A kicsiny, püpos emberben erős művészi lélek lakott, de csak küzdelemmel tudott előre törni. Betegsége nívogozta. Mint fametsző tanult Berlinben, a híres *Bong* intézetében; onnan *Párisba* ment, hogy képei, bibliai képek csakhamar ráirányozták a figyelmet. Ezviki legjobbképet, *«Krisztus tanítványai közt»* a Nemzeti Múzeum képtárának vásárolták meg. A művészkörökben mely megilletődést keltett halála és temetésére megjelentek az összes művészek s a koporsót elhordították a koszorúk melyek között ott volt a képzőművészeti társulaté, a képzőművészek egyesületé, a *«Pécs»* művészklubé, stb. A bejelentés után a képzőművészek egyesülete nevében *Jendassik Jenő* mondott megható búcsúbeszédet.

MESZENA JÁNOS, Esztergommege egyik irányadó férja. *Bittó István* volt miniszterelnök egykori nevelője, meghalt Debreczenben 94 esztendőskorában. Előzőlét hetven évvel telepedett le Esztergomban, mint ügyvéd. 1843/44-ben a pozsonyi országgyűlésen követe volt Esztergomnak. A szabadságharcot mint nemzetőr küzdötte végig. 1849-ben egyhangulag Esztergom vármegye alispánjává választották. Az alkotmány helyreállítása után ismét a megyei közügyek terén működött és 1872-ben törvényszéki bíró, majd helyettes törvényszéki elnök lett.

Gróf *BELCZESI RIKÁRD* osztrák államférfi, ki Magyarországon szomorú korszakában lett előtünk emlékeztetés, meghalt Grunzenben december 2-ikán 79 éves korában. *Schmerling* idejében Csel-

Mártony fényképe után.

FEDÁK SÁRI A «CSÓKON SZERZETT VÖLEGÉNY»-BEN.

ország kormányzója volt; majd az ő bukása után *Belcredi* lett a belügyminiszter s egyik főszereplője a hírhedt alkotmány-főfűggesztő politikának. Tárcaját az 1866-iki háború után is megtartotta, noha a háború kitérésében nagy része volt, míg végre a Magyarországgal létrejött kiegyezés visszafogásra kényyszerítette. 1881-ben a legfelsőbb bíróság elnöke lett.

Elhunytak még a közelebbi napokban: *FIMESZKY Lajos*, a szabadságharczombeli és az 1861-iki országgyűlés volt tagja, Nógrádmegye volt első alispánja s volt törvényszéki elnök, Losonczen 66 éves korában. — *TAKÁCS DÉNES*, soproni törvényszéki elnök, 62 éves korában, Bécsben, hol orvosi műtétet kellett volna rajta végrehajtani. — *STRACHE BÉNO* TVVADAR, dr., jászó-premontrei kanonok és főgimnáziumi tanár, életének 32-dik évében *Meránban*, Nyolcvé évig működött mint tanár a rosznyói, nagyváradi és kassai rendi főgimnáziumban. — *NAGY-LÓNYAI* és *vásárosnaményi LÓNYAY LÁSZLÓ*, Budapesten 68 éves korában. *Lónyay Ferencz* földművelésügyi min. osztálytanácsos és *Kállay Leonold* képviselő neje *Lónyay Ilona* az elhunytban édes anyjukat gyászolják. — *HERLIX MIHÁLY*, közoktatásügyi miniszteriumbeli számtanadós, 49 éves, Budapesten. — *BÁRÓ FÖLDVÁRY ISTVÁN*, nvg. altábornagy 65 éves korában a fejérmegyei *Zichy-Ujfalu*-n. — *SZOMBATHELYI ENDRE*, Jász-Nagykun-Szolnokmege nvg. főszolgabírája, 63-dik évében *Egerben*. — *Id. MIHOLA JÁNOS*, ügyvéd, Komárom város volt ügyvéze, Komáromban, 81 éves korában. — *BÁLINT LÁSZLÓ*, polgári iskolai tanár, Brezshóványán. — *VÉGH JÁNOS*, fővárosi bizottsági tag, ki élénk részt vett a fővárosi közéletben s egyik vezető embere volt az ó-budai polgárságnak 68 éves korában. — *MÁNCZY MIHÁLY*, ügyvéd, 48-as honvédtiszt, 76 éves korában *Munkácsban*. — *HENCSH LÁSZLÓ*, 48-as honvédhadnagy *Szepes-Szombaton* 75 éves korában.

ZSÉNYI MÓRNÉ, szül. *Páru Viktória* Kis-Kun-Halason, élete 70-ik évében. Férjén kívül «várszolgák» overmekői: *Zsényi Berta* férjével, *Páru Lajos*val, *Zsényi Emma* férjével, *Turóczy István*val, *Zsényi Vilma* férjével, *Kolozsvár Kiss István*val, *Zsényi József* (ki a nemzeti szövetség zászlóját vitte Amerikába) nejevel, *Szász Pálnál* és *Zsényi István*, valamint számos unoka és dédunoka és a *Szász, Ribó, Páru, Kolozsvár, Turóczy* és *Török-családok*. — *OSZVY ARTMANN JÁNOSNÉ*, szül. *Färber Anna* 89 éves korában Budapesten. Az elhunytban jóbó *Szinnyey József* akadémiai tag a testvérét, *Winkler Endre* nvg. főgimnáziumi igazgató anyósát, *Beóthy Zolt* egyetemi tanár és *Almády Géza* fővárosi tanácsos nagynénjüket gyászolják. — *OSVY LENGYEL JÓZSEFNÉ*, szül. *Csiszár Karolin* 77 éves korában *Székelykeresztúron*. Az elhunyt özvegye volt *Lengyel József* hírneves orvosnak, a ki a legtöbb adatot szolgáltatta *Petőfi* eltűnéséről. — *HYERDÖS KÁROLYNÉ*, született *Förster Gizella*, *Herédus Károly* orsz. képviselő felesége, 41 éves korában Budapesten. — *LENGYEL SÁNDORNÉ*, szül. *Minke Mária*, fővárosi felső keres-

